

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA TEŠANJ
OPĆINSKI NAČELNIK**

Broj: 02-49-2-345/14

Datum: 14.02.2014. godine

OPĆINSKO VIJEĆE

Predmet: Informacija o analizi položaja žena u ruralnom području na prostoru općine Tešanj u okviru Projekta „Unapređenje položaja žene na selu na lokalnom nivou u FBiH“

I Uvod

Općina Tešanj je potpisivanjem Memoranduma o saradnji sa Udruženjem VESTA iz Tuzle pokazala punu odlučnost da sistematski pristupi unapređenju položaja žene na selu u okviru projekta “Unapređenje položaja žene na selu na lokalnom nivou u FBiH”. Finansiranje projekta osigurava UN WOMEN i Austrijska razvojna agencija (ADA). Organizacija VESTA je izabrani partner UN WOMEN u provođenju podrške u dvije općine, na području dva kantona FBiH. Općina Tešanj je partnerska Općina na području Zeničko-dobojskog kantona.

Projekat je realizovan u periodu april-oktobar 2013. godine, sa osnovnim ciljem kreiranja metodološki validnog osnova za stratešku podršku unapređenju položaja žene na selu u lokalnoj zajednici. Projektom je osigurana podrška u procesu pripreme Analitičke podloge, edukacije članova Savjetodavne grupe, razvoja Akcionog plana i promocije projektnih rezultata, kao primjere dobre prakse na lokalnom nivou. Projektne intervencije se temelje na stvarnim potrebama i zakonima, konvencijama i rezolucijama, koje tretiraju pitanja žene na selu, posebice UN CEDAW Konvencije. Poseban član 14. UN CEDAW Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena se upravo odnosi na unapređenje položaja žena na selu. BiH je kao potpisnica ove Konvencije u obavezi da radi na unapređenju socio-ekonomske situacije za žene na selu, njihovog pristupa resursima, tržištu i informacijama, te pristupa osnovnoj infrastrukturi i javnim uslugama.

U saradnji sa Općinom na temelju Rješenja Općinskog načelnika uspostavljena je i interresorna Savjetodavna grupa, čije je cilj osiguranje lokalnog vlasništva nad procesom i podrška u svim fazama realizacije projekta. Savjetodavnu grupu čini 12 članova, među kojima su predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora i to:

- 1 Ismar Alagić (Vođa grupe SG), TRA Agencija za razvoj općine Tešanj;
- 2 Senad Lekić, TRA Agencija za razvoj općine Tešanj;
- 3 Samir Brka, Općina Tešanj ;
- 4 Aida Salkić, Općinsko vijeće (OV) Tešanj i Gimnazija „Musa Ćazim Ćatić“ Tešanj;
- 5 Senaida Karagić, Komisija za ravnopravnost spolova, OV Tešanj;
- 6 Muharem Mulabdić, javni sektor;
- 7 Sabrija Kavazović, Centar za socijalni rad, javni sektor;
- 8 Ruža Vlajković, civilni sektor;
- 9 Ljubica Sadiković, civilni sektor;
- 10 Maid Smajić, poslovni sektor;
- 11 Fadil Hasanić, poslovni sektor i;
- 12 Mirza Bejtić, civilni sektor.

Analitičku podlogu čine tri ključna elementa:

- Institucionalni okvir;
- Ocjena stanja na lokalnom nivou i
- Analiza stavova žena na selu kroz provođenje anketa i fokus grupa i ista je pripremljena u periodu maj – august 2013. godine.

Analitička podloga i Akcioni plan za unapređenje položaja žene na selu koji je razvijen u direktnim konsultacijama sa predstavnicama/cima Savjetodavne grupe, u periodu septembar–oktobar 2013. godine, će biti sastavni dio politika za ruralni razvoj. Na taj način će lokalni nivo vlasti osigurati potrebne pretpostavke za unapređenje rodne ravnopravnosti u ruralnim sredinama i kreirati platformu za opravdane intervencije i sufinansiranje projekta iz domaćih izvora, EU i fondova bilateralnih donatora, u skladu sa međunarodnim i domaćim institucionalnim okvirom.

Projekat je finansiran od UN WOMEN, a za realizacija su zaduženi Udruženje VESTA i TRA Agencija za razvoj općine Tešanj.

II Zaključna razmatranja na nivou općinskih intervencija

Nakon provedene Analize uvažavajući dokumente i izvore Općine Tešanj i drugih relevantnih aktera razvoja, postoji prostor za uvođenje konkretnih mjera kojim bi se poboljšao položaj žene na selu.

Ovdje svakako mislimo na značajan uticaj koji na unapređenje položaja žene na selu se ostvaruje putem:

- Programa za poticaje u poljoprivredi;
- Sufinansiranje rada udruženja, među kojima se nalaze i udruženja žena;
- Rješavanje problema kanalizacije i odlaganja otpada;
- Aktivnosti TRA (Agencije za razvoj općine Tešanj) na lokalnom ekonomskom razvoju;
- Podrška mladima i njihovim projektima;
- Rješavanje vodosnabdjevanja, kroz kapitalne projekte inicijativu “voda do svake kuće”;
- Organizovanje odvoza smeća i otpada sa područja cijele općine i dr.

Jedan od problema koji je usko vezan za žene iz ruralnih područja je kvalitetna zdravstvena zaštita i organizovan sistem „porodične medicine“. Naime, svrha distribuiranog sistema porodične medicine jeste uvođenje porodičnog ljekara, koji bi bio dostupan korisnicima i izvan urbanog područja. Na području općine Tešanj postoji 16 ambulanti porodične medicine, što je podatak vrijedan pažnje, iako je uočeno da u određenim područjima dolazi do česte promjene ljekara, što umanjuje ukupne efekte u radu i praksi porodičnog ljekara, prvenstveno u ruralnim područjima. Ovo ima uporište u činjenici da period adaptacije i socijalizacije sa novim ljekarom zahtijeva određeno vrijeme, dodatno uslovljeno patrijarhalnim obrascima i odgojem žena na selu, a česte promjene doprinose smanjenju efekata pružene usluge. Jedna od oblasti koju ova analiza ističe dodatno kao predmet nedovoljne zdravstvene brige je pitanje reproduktivnog zdravlja i ovo je područje kome je potrebno pokloniti posebnu pažnju u aktivnostima planiranim za naredni period.

Najrazličitiji vidovi podrške i organizovanog djelovanja žena na selu i u političkom, ekonomskom i društvenom smislu mogu biti dodatno poboljšani kroz zajedničke i koordinirane projekte i inicijative udruženja žena i uz finansijsku podršku Općine, drugih nivoa vlasti, kao i donatorske zajednice.

Poseban potencijal u razvoju poljoprivredne proizvodnje, leži u pripremi i proizvodnji slijedećih proizvoda:

- Proizvodnja divljih jagoda
- Proizvodnja pekmeza
- Proizvodnja sirćeta
- Voćni sokovi
- Recelj
- Različitih vrsta sireva (čabrenjak)
- Izrada tradicionalnih predmeta, pletnji, odjeće
- Plastenička proizvodnja
- Ljekovito i aromatično bilje.

Posebno želimo istaknuti da neki od proizvoda imaju uporište u navedenom geografskom prostoru i predstavljaju svojevrsni autohtoni raritet. Aktivnosti se mogu voditi na preradi poljoprivrednih proizvoda direktno u domaćinstvima ili u udruženjima, jer se time stvara dodatna vrijednost, samim tim omogućavaju bolja primanja i stvaraju pretpostavke za unapređenje materijalnog položaja žene na selu.

Činjenica da je Općina Tešanj jedan od lidera u FBiH i BiH u kreiranju poticajnog okruženja za poduzetničke inicijative. Stoga je važna i povoljna pretpostavka za jačanje poduzetništva na selu, ali i otvaranje firmi koje će osigurati veću zaposlenost žena na selu, kao što je primjer firme "Biošampa". Također prilike treba vidjeti i u pokretanju malih obrta/samostalne djelatnosti za žene sa sela u oblastima usluga, koje će osnažiti ženu, ali i doprinijeti ukupnom razvoju ruralnih područja i revitalizaciji sela.

Politička participacija žena u strukturama donošenja odluka je jedan od aspekata na kome treba dugoročno raditi u cilju osiguranja reprezentativnog broja žena u strukturama mjesnih zajednica i drugim strukturama odlučivanja zajedno sa udruženjima žena, ali i političkim partijama. Tako bi se obezbijedilo uvažavanje odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova i drugih važećih zakona i međunarodnih konvencija i rezolucija.

Području primjene programskog i rodnog budžetiranja potrebno je posvetiti posebnu pažnju u narednom periodu, ponajprije sa aspekta jačanja kapaciteta općinske administracije u ovoj oblasti. Predstavnici općinske administracije ukazuju na činjenicu da je u budžetu za narednu godinu moguće izdvojiti pojedine segmente uvažavajući princip rodne pripadnosti.

III Zaključni nalazi fokus grupa

Analiza istraživanja urađenog u okviru fokus grupa i anketiranja prigodnog uzorka od 96 učesnica iz 5 ruralnih mjesnih zajednica općine Tešanj, daje uvid u socioekonomski položaj, potrebe i stavove žena iz ruralnih zajednica o kvalitetu njihovog života na selu, kao i prioritetima za njegovo unapređenje.

Iako su, usljed niza analizom elaboriranih faktora, u životu žene na selu, njenom socio-ekonomskom statusu i ulozi u porodici i zajednici, primjetne pozitivne promjene, analiza fokus grupa je pokazalo da su žene sa sela vide prostor i potrebu za djelovanje i napredak u nekoliko ključnih oblasti.

Iz analize rezultata, može se zaključiti da:

- Žene sa sela mogu biti više uključene u društveni i politički život zajednice.
- Podrška većem uključivanju žena naročito u strukture mjesnih zajednica je neizostavno potrebna i tu političke partije treba da odigraju značajniju ulogu, kao i NVO-i koji provode projekte javnog zagovaranja i osnaživanja žena.
- Organizovano djelovanje žena je mehanizam u prevazilaženju brojnih identifikovanih problema. Trenutno prisutne inicijative su vrijedan resurs koji može biti okosnica daljeg razvoja brojnih programa podrške od informativnih, edukativnih, savjetodavnih i dr. Lokalna zajednica osigurava djelomičnu podršku sufinansiranju programa udruženja, no ono što je svakako važno istaći je da programi podrške moraju biti jasno usmjereni na vitalne potrebe žena sa sela i kao takvi omogućiti primjenu stečenog znanja, što posebno ističu učesnice fokus grupa.
- Ispitanice vrednuju prilike za obuke i unapređenje znanja i vještina, te nedvojbeno smatraju da usmjerena edukacija u različitim oblastima osnažuje žene. Takođe može doprinijeti njihovom boljem ekonomskom položaju i identifikaciji novih prilika za proizvode i usluge koje žene mogu osigurati kroz poljoprivredne, ali i druge proizvode koji se vezuju za turističku ponudu općine Tešanj, kao što su stari zanati i tradicionalni proizvodi.
- Programi poticaja u poljoprivredi su važan faktor za ekonomsko osnaživanje žena. Upravo postojanje i djelovanje Udruženja poljoprivrednica tešanjско-usorskog kraja je primjer izuzetne podrške i motiviranja žena da se aktivnije uključe u programe poticaja, registruju kao nositeljice i članice PG i dobiju potrebnu podršku u plasmanu svojih proizvoda.

- Uopšteno gledajući, među uslugama zdravstvene zaštite, socijalne zaštite, pristupa školama i prevoza, učesnice su identifikovale socijalnu zaštitu kao najmanje pristupačnu i pozvale na aktivnije prisustvo Centra za socijalni rad u ruralnim zajednicama. Ovdje su prvenstveno istaknute potrebe za informacijama o mogućnostima korištenja određenih prava, ali i mehanizama podrške u slučaju recimo nasilja u porodici. Poboljšanje usluga se vezuje u velikoj mjeri i za zdravstvenu zaštitu, naročito u udaljenim krajevima općine, gdje je istaknut i problem čestih promjena ljekara u pojedinim područnim ambulantama. Isto tako jasno je da postoji potreba za dodatnim edukacijama u oblasti zaštite zdravlja žena kao preventivne mjere.
- Uprkos ocjeni kvaliteta života žene na selu, učesnice fokus grupa su u velikoj većini odlučne u tome da bi u slučaju date mogućnosti izbora između sela i grada, opet izabrale selo. Ovo govori u prilog potrebi daljeg fokusa lokalne uprave na uravnotežen razvoja ruralnih i urbanih zajednica, uz afirmativne i strateške mjere usmjerene na unapređenje kvaliteta života žene sa sela, kao ključnog i vitalnog aktera ruralnog razvoja.

(Klubovima vijećnika se dostavlja dokument Analiza položaja žena u ruralnom području na prostoru općine Tešanj – Akcioni plan djelovanja za period 2014-2016.)

Predlažemo sljedeći zaključak Općinskom vijeću:

Općinsko vijeće Tešanj pruža podršku implementaciji programa i mjera za unapređenje položaja žene na selu navedenih u ovoj Informaciji i Akcionom planu, a koje se ostvaruju putem edukacija, programa poticaja i podrške, unapređenja proizvodnje i finansiranja navedenog.

Dostavljeno:

1. Općinsko vijeće
2. Arhiva

OPĆINSKI NAČELNIK
mr.sci. Suad Huskić, profesor